

המיגרל הלבן של רמלה

המקומות, וגם כל המעברים. אבל איש לא היה בטוח שהרכבת אכן תצא לדרך. אחרי הכל, יש עיצומים. לא יודעים מי מחליט, אך מחליטים, על סמך מה מחליטים.

עובדי איטליה מואסים בהסתדרות העובדים מכל הסוגים — קומוניסטיות, סוציאליסטיות, נוצריות. את השביתות עורכות „ועדות בסיס“, מין ועד עובדים פראיים.

ישבנו רבע שעה. חצי שעה. הרכבת לא זזה. ופתאום, כמו שאמר פעם איטלקי אחד, אי-על-פיי-כן נוע תנוע. הרכבת התחילה לזוז, תחילה באיטיות של צב, אחר-כך במהירות גוברת. ברצונו נוסעים!

הגעתי לנאפולי באיחור של שלוש שעות, אבל איחורתי לא סיפה רק בשעה אחת. ובנאפולי שעה זה לא כלום.

(סיפור לי שהוגדהייעות צרפתי אמר על נאפולי שזוהי „העיר האפריקאית היחידה שאין בה רובע אירופי.“)

הבעייה היתה איך לחזור. למחרת היום הייתי צריך לטוס מרומא לארץ, ולכן היה עלי לחזור עוד באותו ערב לרומא.

„לרומא?“ אמר לי אחד המארחים, „א-אפשר. יש עיצומים. אין רכבות. בא איננו, נאכל טוב, תישן אצלנו, ונחזר בבוקר נראה.“

אולי יש אוטובוסים? לא, אין אוטובוסים בשעה כזאת.

ואז נמצאה הגאולה בדמותו של איש אחד חסון, טיפוס של פועל בעל-הכרה. קראו לו. הסתבר שהוא פועל-רכבת, אחד ממני היגי השביתה.

הוא לקח אותי במכוניתו לתחנת-הרכבת, עבר את כל המוד סומים והביא אותי במכונית עד לרחבת הרציפים. אחר-כך דיבר עם פלוני ודובר עם אלמוני, וחזר כשחיוך רחב על פניו. יש רכבת אחת תצא בערב לרומא, לא יודעים בדיוק מתי.

מיהרתי ותפסתי בה מקום. היא היתה כמעט ריקה.

ישבתי וחיכיתי. פתאום קראו בשמי. מארחי חזרו אליי, כשי-בידיהם שקית גדולה ובה אוכל ומשקאות וכל טוב, כדי שיהיה לי מה לאכול בדרך.

אין בעיות. הגעתי לרומא אחרי חצות. האנשים שחיכו לי לא התרגשו. יש עיצומים.

אמרתי להם שאצלנו קוראים לזה „שביתה איטלקית“.

„מה, באמת?“ תמהו.

בריכוכבא? מי זה?

ניסיתי להסביר לקהל בנאפולי מדוע דרוש שלום בין ישראל והפלסטינים.

אמרתי: „יש אנשים שהיו מעדיפים לעשות שלום בין ישראל ואיטליה. אבל למרבה הצער אין מילומה בין ישראל ואיטליה.“

המילחמה האחרונה בינינו היתה לפני 1850 שנים.

דיברתי באנגלית, והמתרגם תמה: „לפני כמה שנים?“ חזרתי על דבריי, והוא תירגם.

ראיתי שגם הקהל אינו יודע על מה אני מדבר. לא היתה לי ברירה אלא להסביר: לפני 1850 שנים מרד עמי-ישראל, בהנהגת שימון בריכוכבא, ברומא, והדבר הביא לחיסול השרידים האחר-רונים של ממלכתיות יהודית בארץ.

„מה אפשר לעשות“, סיכמתי. „יש לנו מילחמה עם הפלסטינים, לא עם האיטלקים. לכן אנחנו צריכים לעשות שלום עם הפלסטינים, ולא עם האיטלקים. לכן אנחנו צריכים לנהל משאומתן עם ההנהגה הפלסטינית, ולא עם ממשלת-איטליה.“

אלוהים והשטן

היתה לי אסיפה בעיירה קטנה בשם צ'יטה-דריקאסטלו, בין גבעות אויבריה. מקום שקט, קהל סימפטי. בשורה הראשונה ישבו כמה כמרים, המתעניינים במיוחד בארץ-הקודש.

עניתי על שאלות. אחד הכמרים ביקש לדעת לאיזה כיוון פונה העם בישראל. לקראת יתיר-לאומנות או לקראת שלום?

נכנסה בי רוח-שטות ואמרתי: „אילו הייתי דתי, הייתי אומר שברגע זה נאבקים אלוהים והשטן על נישמתה של ישראל. אני מקווה שאלוהים ינצח.“

לכמרים היה חושי-הומור. הם חייכו.

לעזאזל המכונית!

סיפר לי קלוד לנצמן, יוצר סרט-הענק שואוה: כשהתחילו הומויות הסטודנטים במאי 1968 בפאריס, התחילו הצעירים לשרוף מכוניות.

היתה לי מכונית גדולה ויפה. ככל ערב הייתי נוסע למקום רחוק, כדי להחביא שם את המכונית ולהצילה מידי הסטודנטים.

בינתיים נמשכה ההתקוממות. שמעתי מה אומרים הסטודנטים על המכוניות הפרטיות, על החברה הרכושנית, על התנוונות החיים. רוח ההתקוממות הרביקה גם אותי. נסחפתי בהתלהבות הכללית.

באחד הערבים, כשהתכוננתי שוב להביא את המכונית לפינה רחוקה, נשכר לי פתאום. קראתי לעצמי: „לעזאזל המכונית! אם הם רוצים לשרוף אותה, שישרפו אותה! יש בחיים דברים יותר חשובים! אני לא עבד למכונית!“

סיכם לנצמן, כשסיפר לי זאת: „היום כבר קשה להבין את זה. אבל כך הרגשתי באותו הרגע.“

אני נזכר בדברים, כאשר אני רואה כיום את בעלי-החנות בעוה.

אמר לי אחד מהם: „ביום הראשון עמדתי ליד החנות הסגורה ופתחתי אותה ברגע שראיתי את החיילים מתקרבים. ביום השני פתחתי קצת, וסגרתי ברגע שהחיילים עברו. ביום השלישי אמרתי לעצמי: לעזאזל! שיעשו מה שהם רוצים! שישכרו את הדלת! שירתכו את המנעול! לא הלכתי לשם!“

סיפור זה עוזר לי להבין את גישתם של הסוחרים בגדה וברצועה, הסוגרים את חנותיהם.

אורי אבנרי

יוני אישי

הייתי צריך לטוס למילאנו. היה לי לחימונים קפדני. הייתי צריך להגיע בשעה זו, המתינו לי בנמל-התעופה בשעה זו, וזו הייתי צריך להופיע באסיפה בשעה זו וזו.

איפה? מצטער, אמרו לי בנמל-התעופה ברומא. יש עיצומים. הטיסה המסויימת הזאת בוטלה.

מה לעשות? חיוך. יתכן שתהיה טיסה אחרת. בעוד שעה, בסך הכל.

איש לא התרגש. הכל המתינו בסבלנות. באמת היתה טיסה. הגעתי באיחור, המתינו לי, האסיפה התחילה באיחור, וזה לא הפתיע איש. יש עיצומים.

למחרת היום הייתי צריך לטוס ממילאנו לרומא, ולנסוע ברכבת מרומא לנאפולי. שוב: הכל מתואם, היו צריכים להתמתן לי פה ושם, נקבעו פגישות ואסיפה. יופי.

קמתי ב-6 בבוקר, כדי להגיע בעוד מועד לנמל-התעופה של מילאנו. יש עיצומים, אמר הפקיד. הטיסה בוטלה. אבל יש טיסה בעוד שעה. אין בעייה.

ישבתי וחיכיתי, כמו כולם. איש לא התרגש. יש עיצומים.

תחנת-הרכבת של רומא היא בניין מרשים. פאר הבנייה הפא-סיסטית, יצירתו של בניטו מוסוליני. על מוסוליני נאמר בשעתו שאולי עשה פה ושם כמה דברים לא-טובים, אבל הוא ייבש את הביצות הפונטיות וגרם לכך שהרכבות האיטלקיות מדייקות. שני הדברים נראו עד אז כבלתי-אפשריים.

ראיתי כמה שרידים של הביצות הפונטיות. הן עוד לא נעלמו לגמרי. אבל הרכבת הולכת בזמן.

כלומר, כשאין שביתה איטלקית. ובאותו יום היתה. הגעתי בזמן לתחנה הגדולה („טרמיני“, כפי האיטלקים), חיפשתי את הרכבת שלי בלוח-הזמנים של הרכבות היוצאות. ואין.

ניאנטה. מאפיס.

יש לפונטה-באסו (איפה זה?). יש לוונציה. אין לנאפולי. פניתי ללישכת-המועצות. עמדו לפני כ-50 איש ואשה, חייל ומלח, שכולם רצו לדעת איך להגיע למחוזות-הצפון. הם חיכו בתור בסבלנות.

בחורה נחמדה מאור חיכה אלי. אין בעיות. בעוד שעה יודיעו ברמקול אם יש רכבת לנאפולי. אם לא, יהיה אוטובוס.

עמדתי, כמו האחרים. בסבלנות.

בעבור שעה לא היתה הודעה ברמקול. וגם לא כל סימן אחר שקורה משהו.

ואו פשטה מפה לאוזן שמועה: עומדת להגיע הרכבת מפאריס, וזו תמשיך בדרך לנאפולי. כשהגיעה, הסתערנו עליה. כישראל

מנוסה נכנסתי ראשון ותפסתי מקום. תוך דקות התמלאו כל

מקומות הרכבת.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

הייתי צריך לטוס למיגרל הלבן. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה. המיגרל הלבן הוא המיגרל הלבן של רמלה.

תמיד היתה לי אהבה מיוחדת למיגרל המרובע של רמלה. אינני יודע מדוע. בנעוריי, כשהייתי רוכב על אופניים מתל-אביב לירושלים, הייתי נוהג לעצור לידו.

התעניינתי בקורותיו. הוא נבנה ב-1318 בתקופה הממלוכית, כמה שנים אחרי גירוש הצלבנים האחרונים מן הארץ. רמלה (מלשון „רמל“, חול ערש-בית) היא אחת הערים המעטות בארץ שנוסדה על-ידי הערבים.

המיגרל הלבן הוא אחד הסמלים המובהקים של הארץ. הבריטים, שאהבו את הארץ באמת ובתמים, שמו אותו על בול ועל שטר-כסף.

נראה שהמיגרל המיוחד הזה הלהיב תמיד את הדימיון של בני-המקום. הנה סיפור:

מדי שנה נהרו המוני מוסלמים אל „המיגרל הלבן“ לחוג את חגו של נבי צאלה, ו„ויארה“ (עלייה לרגל) המוגנית הביאה כבוד רב לרמלאים וגם הכנסה יפה מנדבת עולייה-רגל ומקניותיהם בשוקי רמלה.

התקנאו תושבי העיר הסמוכה לוד קינאה עזה בהצלחתם של שכניהם, ויום אחד, לאחר ששבו לביתם כועסים וזועמים מן החגיגה, כינסו אספה רבתי כדי להשיב לערים העתיקה את כבודה.

הריונים היו סוערים, וההחלטה שהתגבשה היתה: לגנוב את „המיגרל הלבן“ והקבר הקדוש מאתנם ברמלה ולהעבירם ללוד. צהלו הלודאים ושמתו בגבורתם כי רבה, אך כאשר החלו להרהר בשאלה, כיצד יגנובו ויעבירו את המיגרל הגדול לעירם, נפלה רוחם. לבסוף הוחלט לפנות לשייח' זקן וקדוש, ששמו יצא לתהילה בכל הארץ כיועץ חכם ומחולל מעשי-פלאים.

בו כיום יצאה מישלחת בחיפזון אל מקום-מגוריו.

שמע השייח' את הבקשה המוזרה, מולל את שפמו והציץ מוויית-העין במבקשים הנלהבים, ואחר אמר: „יש עימדי פיתרון לבקשתכם, אולם בתמורה עליכם לשקול לידי 100 מטבעות זהב.“

ערכו השליחים מגבית בעיר, והשלישו את הזהב לידי השייח'. אז הוציא ממחסנו כמה שקים ובהם חבלים, ואמר: „אלה הם חבלי-קסם. כחרו לכם את החוקים באנשיה-העיר, והתגנבו בלילה חשוך אל המיגרל הלבן, קישורוהו בחבלי-הקסם ומישכוהו לעירכם.“

שמתו הלודאים ולא ידעו, כי הערם עליהם השייח' ומטר בידיהם חבלי-גומי.

בלילה התגנבו גיבורי-לוד אל המיגרל, קשרוהו בעבותות הגומי והחלו למשכו אחריהם. בעלטה ראו, כי החבלים נמתחים, והם מתקרמים לעבר עירם. הם משכו בכל כוחם, ועם שחר הגיעו סמוך למבואות-לוד. אז יצאו לקראתם אנשיה-העיר בתופים ובמחולות. הגיבורים קראו לעברם בשימחה: „ג'אמע אביאר ביתקרב!“ — המיסגר הלבן מתקרב.

והנה בו ברגע הגיעו החבלים לשיא מתיחתם, ופקעו. נפלו כל הגיבורים המושכים בהם אפיים ארצה, וכאשר נשאו עיניהם דרומה, ראו כי המיגרל הלבן מתנשא אל-על במקומו הקבוע ברמלה.

היתה הבושה גדולה ושנים רבות לאחרי-מכן, כאשר רצו בני רמלה להקניט את תושבי-לוד, נהגו לקרוא לעברם: „ג'אמע אביאר ביתקרב!“ — המיסגר הלבן מתקרב.

עד כאן הסיפור. הוא אחד ממאות סיפורים גדולים וקטנים בספר דמוי-אלכסון, בעל שני כרכים, הקרוי אודה של מקום. מאת אריה יצחקי, היסטוריון, איש פולקלור, מריר-סירייר.

אני מבדיל בין אהבת-הארץ ובין תעמולה לאומנית המתחפשת כאהבת-הארץ. ההבדל הוא ברור: מי שאוהב את הארץ באמת אוהב אותה על כל תקפותיה, על שלל תרבותיה ועמיה ודתותיה באלי השנים. התעמולה הלאומנית — נוסח גאולה כהן — מוחקת את כל העמים והתרבויות והדתות, ומשאירה רק את התקופה הישראלית, הקצרה יחסית. היא מבקשת להשכיח כל מה שהיה קודם לכן, ולאחר מכן, וגם מה שהיה באותו הזמן בחלקים אחרים של הארץ שאליה לא הגיעו הישראלים מעולם.

(כמו עוזה, למשל).

אריה יצחקי שייך לטוג הראשון. הוא ליקט סיפורים ואגדות מכל התקופות, קשר אותם לאתרים מכל התקופות ולגיבורים מכל התקופות. האגדות על שהותו של הנביא מוחמד בארץ מופיעות ליד האגדות על דוד המלך (כל אחד משניהם הסתתר במערה מפני רודפיו, ואלוהים שלח את העכביש כדי שיסתיר בקוריו את הכניסה).

האגדות יפות, מסופרות בחן, ומלוות כתצלומים ציבעוניים מרהיבים של נוף הארץ, אתריה היסטוריים, החי והצומח בה. גם מתנה נהדרת לברמיצוה.

אגב, הפולקלור אינו נפסק. כל תקופה מוסיפה לו חוליה חדשה.

יתכן שבעתיד יוסיפו לסיפורים על המילחמות בין רמלה ולוד את הסיפור הבא שסיפר לי מנהיג פלסטיני (ושכבר סיפרתי כאן פעם, כמדומני):

כמתנה-פליטים בירדן יושבים שני זקנים, אחד פליט מרמלה ואחד פליט מלוד.

סיפר הפליט מרמלה לחברו: „שמעת? היתה קטטה גדולה בין היהודים מרמלה והיהודים מלוד.“

ומי ניצח? שאל הפליט מלוד.

„היהודים מרמלה, כמוכן!“ אמר חברו בתרועת-ניצחון.

שביתה איטלקית

קשה להאמין, אבל האיטלקים אינם יודעים מה זה „שביתה איטלקית“.

כלומר, אין הם מכירים את המונח. את השיטה עצמה הם מכירים היטב. אי-אפשר לברוח ממנה.

המיגרל